

Στον δρόμο με τον Σωτήρη

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Ανάλογα με το πώς παρουσιάζεται η ενέργεια ή η κατάσταση που περιγράφει το ρήμα (ως κάτι το πραγματικό /βέβαιο , ως κάτι το επιθυμητό ή αβέβαιο ή ως μία προσταγή /συμβουλή/οδηγία) οι τύποι του ρήματος χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες , που ονομάζονται **εγκλίσεις** : **την οριστική** , **την υποτακτική** και **την προστακτική** .

Οι εγκλίσεις των ρημάτων

Παραδείγματα:

- Τα παιδιά **παίζουν** στην αυλή. —————> **Οριστική Ενεστώτα**. Φανερώνει το πραγματικό.
- Τα παιδιά **έπαιζαν** στην αυλή. —————> **Οριστική Αορίστου**.
- Στα παιδιά αρέσει **να παίζουν** στην αυλή. —> **Υποτακτική Ενεστώτα**. Φανερώνει αυτό που θέλουμε ή περιμένουμε να γίνει σε διάρκεια ή επανάληψη.
- Τα παιδιά πήγαν **να παίζουν** στην αυλή.—> **Υποτακτική Αορίστου**. Παρουσιάζεται το αποτέλεσμα μιας πράξης, η πράξη συνοπτικά.
- Δεν θυμάμαι **να έχω παίξει** αυτό το —————> **Υποτακτική Παρακειμένου**.
παιχνίδι ξανά.
- Μαρία, **πρόσεχε** όταν περνάς το δρόμο.—> **Προστακτική Ενεστώτα**. Διαταγή σε διάρκεια.
- Μαρία, **πρόσεξε**, έρχεται αυτοκίνητο. —> **Προστακτική Αορίστου**. Διαταγή στιγμιαία.
- Μέχρι το απόγευμα **να έχεις τελειώσει** —> **Προστακτική Παρακειμένου**.
τα μαθήματά σου.

Οριστική έγκλιση

- Χρησιμοποιούμε την οριστική, όταν θέλουμε να περιγράψουμε ένα πραγματικό και βέβαιο γεγονός στο παρελθόν, το παρόν ή το μέλλον. Την οριστική τη συναντάμε σε όλους τους χρόνους.
- Για να σχηματίσουμε την άρνηση, χρησιμοποιούμε το **δε(ν)**.

π.χ. Θα πάω στον κινηματογράφο.

Δε θα πάω στον κινηματογράφο.

Υποτακτική έγκλιση

- Χρησιμοποιούμε την υποτακτική, όταν θέλουμε να εκφράσουμε **ευχή, επιθυμία, εναντίωση, παραχώρηση, προσταγή** (με ευγενικό τρόπο).
- **Υποτακτική** έγκλιση έχουν μόνο τρεις χρόνοι : ο **ενεστώτας** , ο **αόριστος** και ο **παρακείμενος** της ενεργητικής και της παθητικής φωνής .
- Όταν ένα ρήμα βρίσκεται στην υποτακτική , **συνοδεύεται** με ένα από τα μόρια **ας** , **να** ή με έναν από τους συνδέσμους **για να** , **όταν** , **πριν** , **αν** , **άμα** ή το απαγορευτικό **μη(ν)** .

Υποτακτική έγκλιση

	Ενεργητική φωνή	Παθητική φωνή
Ενεστώτας	να λύνω	να λύνομαι
Αόριστος	να λύσω	ναλυθώ
Παρακείμενος	να έχω λύσει	να έχωλυθεί

- Για να σχηματίσουμε την άρνηση, χρησιμοποιούμε το **μη(ν)**.

π.χ. **Να** λύσετε τις ασκήσεις.

Να μη λύσετε τις ασκήσεις σας.

Μη λύσετε τις ασκήσεις σας.

Προστακτική έγκλιση

- Χρησιμοποιούμε την προστακτική, για να εκφράσουμε **προσταγή ή διαταγή**.
- **Προστακτική** έγκλιση έχουν μόνο δυο χρόνοι : ο **ενεστώτας** και ο **αόριστος** της ενεργητικής και της παθητικής φωνής .
- Η προστακτική έχει μόνο δύο πρόσωπα , το **β´ ενικό** και το **β´ πληθυντικό** .

	Ενεργητική φωνή	Παθητική φωνή
Ενεστώτας	λύνε λύνετε	λύνου λύνεστε
Αόριστος	λύσε λύστε	λύσου λυθείτε

Προστακτική έγκλιση

- Η προστακτική **δεν παίρνει ποτέ άρνηση**, άρα, όταν θέλουμε να εκφράσουμε απαγόρευση ή αποτροπή, χρησιμοποιούμε υποτακτική με το μη(ν).
- Όταν βλέπουμε λοιπόν τύπους όπως *μη λύσετε*, *μην προχωράς* κλπ., θα καταλαβαίνουμε ότι είναι σε *υποτακτική* και όχι σε προστακτική.

Ορθογραφία Προστακτικής

ποτίζω	ποτίστε	νύνομαι	ντυθείτε
αθροίζω	αθροίστε	δένομαι	δεθείτε
δακρύζω	δακρύστε	λύνομαι	λυθείτε
δανείζω	δανείστε	στέκομαι	σταθείτε
τηλεφωνώ	τηλεφωνήστε	κρατιέμαι	κρατηθείτε

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Στον δρόμο με τον Σωτήρη

1. Να συμπληρώσεις στα κενά τους κατάλληλους τύπους των ρημάτων « παίρνω » και « περνώ »:

Ο Χρήστος _____ πρώτος λίγο πριν τον τερματισμό .

Πώς _____ τις καλοκαιρινές διακοπές;

Κάθε μέρα το λεωφορείο _____ επιβάτες από τις στάσεις που _____ .

Όσα _____ τόσα ξόδεψα .

Δεν το _____ είδηση πως _____ η ώρα .

Να _____ να _____ τα χρήματα που σου χρωστώ .

Αφού _____ από το φούρνο , γιατί δεν _____ ψωμί και γάλα ;

2. Να κλίνεις το ρήμα πλένω και στις τρεις εγκλίσεις του Ενεστώτα:

Ενεστώτας ενεργητικής φωνής		
Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική

3. Να συμπληρώσεις τις καταλήξεις των ρημάτων με ει, η, ή ι και να τονίσεις όπου πρέπει.

Χτυπ..... στο μίξερ τη ζάχαρη με τα αυγά.

Να οδηγ.....τε πάντα με προσοχή.

Καλλιεργ.....στε και φροντ.....στε τα λουλούδια σας με αγάπη.

Σταθ.....τε με τα πόδια στο άνοιγμα των.

Ακουμπ.....στε στον τοίχο της πισίνας και στερεωθ.....τε με τα χέρια.

· Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν και τονίζω όπου πρέπει.

- Προσπαθ...στε να αγαπηθ...τε, γιατί το μίσος είναι κακό.
- Το παιδί είναι άρρωστο, τηλεφων...στε το γιατρό και συμβουλευτ...τε τον.
- Περιποιηθ...τε τον κήπο. Σκαλ...στε και ποτ...στε τα φυτά.
- Ανεβ...τε και κατεβ...τε τις σκάλες προσεχτικά.
- Απαντ...στε γραπτά στις ερωτήσεις του μαθήματος, αφού δ...τε το λεξικό.
- Ονειρευτ...τε τι θα γίνετε όταν μεγαλώσετε και προσπάθ...στε να το πετύχετε.
- Γυρ...στε όλη την αγορά, δ...τε τις τιμές και προμηθευτ...τε τα απαραίτητα.

- Ο Πατάμε το κουμπί του ανελκυστήρα, όταν η πόρτα είναι κλειστή.

Υ _____

Π _____

- Ο Στεκόμαστε μακριά από τον τοίχο.

Υ _____

Π _____

- Ο Ανοίγουμε την πόρτα, όταν σταματήσει εντελώς ο ανελκυστήρας.

Υ _____

Π _____

6. Υπογραμμίζω στις παρακάτω προτάσεις τα ρήματα και γράφω δίπλα στην παρένθεση σε ποια έγκλιση (οριστική, υποτακτική, προστακτική) βρίσκεται το καθένα.

- ❖ Η δασκάλα διδάσκει τα παιδιά. (.....)
- ❖ Πρόσεχε πολύ! (.....)
- ❖ Να προσέχετε τα αυτοκίνητα. (.....)
- ❖ Βγήκαν από το αυτοκίνητο φοβισμένοι. (.....)
- ❖ Ο Γιώργος μου έσωσε τη ζωή. (.....)
- ❖ Φύγε! (.....)
- ❖ Να έχεις την ευχή μου, εγγονούλα μου (.....)

7. Σχηματίζω τρεις προτάσεις για το ρήμα «γράφω» βάζοντάς το στην οριστική, την υποτακτική και την προστακτική.

- ❖ Οριστική:
- ❖ Υποτακτική:
- ❖ Προστακτική: